

Lekcja 1

Świadomy zawsze ubezpieczony

- ✓ Cel ubezpieczeń społecznych
- ✓ Historia ubezpieczeń
- ✓ Zadania ZUS
- ✓ ZUS ≠ FUS

Lekcja 1: Świadomy zawsze ubezpieczony

- ✓ Cel ubezpieczeń społecznych
- ✓ Historia ubezpieczeń
- ✓ Zadania ZUS
- ✓ ZUS ≠ FUS

ZUS ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Lekcje z **ZUS**

Lekcja 1

Lekcje z **ZUS**

Cel ubezpieczeń

1

Ubezpieczenia społeczne zapewnią Ci pieniądze na pokrycie podstawowych potrzeb, gdy nie będziesz mógł pracować, np. z powodu choroby, macierzyństwa czy wypadku przy pracy, lub gdy będziesz w wieku emerytalnym.

ZUS wypłaca świadczenia przez określony czas (np. zasiłek chorobowy, macierzyński) albo do końca życia (np. emeryturę).

Lekcja 1

Lekcje z **ZUS**

Historia ubezpieczeń

2

Pomysł na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne powstał w Niemczech już pod koniec XIX wieku. Wprowadził je kanclerz II Rzeszy **Otto von Bismarck**.

Wiele państw, w tym Polska, uznało niemieckie rozwiązania za warte naśladowania.

Polska po odzyskaniu niepodległości rozpoczęła prace nad własnym systemem ubezpieczeń społecznych.

Lekcja 1

3. Prezentacja o historii ubezpieczeń.

Wypisz trzy najważniejsze informacje, o których była mowa w prezentacji.

Lekcje z ZUS

Uczestnicy powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych to:

4

ubezpieczeni

m.in. pracownicy,
zleceniobiorcy
(ponad 16 mln)

świadczeniobiorcy

m.in. emeryci, renciści,
osoby, które pobierają
zasiłki
(około 10 mln emerytów
i rencistów)

płatnicy składek

m.in. pracodawcy,
zleceniodawcy,
osoby, które prowadzą
działalność gospodarczą
(około 3 mln)

Lekcja 1

Lekcje z ZUS

Najważniejsze zadania, jakie ZUS wykonuje wobec ubezpieczonych:

5

- ✓ prowadzi indywidualne konta ubezpieczonych;
- ✓ pobiera od płatników składki na ubezpieczenia społeczne i zapisuje informacje o nich na indywidualnych kontach ubezpieczonych;
- ✓ wydaje decyzje dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym i prawa do świadczeń;
- ✓ pobiera od płatników składki na ubezpieczenie zdrowotne i przekazuje je do Narodowego Funduszu Zdrowia.

Lekcja 1

Lekcje z ZUS

Najważniejsze zadania, jakie ZUS wykonuje wobec świadczeniobiorców:

6

- ✓ przyznaje i wypłaca tzw. świadczenia długoterminowe, m.in. emerytury, renty;
- ✓ przyznaje i wypłaca tzw. świadczenia krótkoterminowe, m.in. zasiłki chorobowe, macierzyńskie, opiekuńcze;
- ✓ kieruje na rehabilitację leczniczą.

Lekcja 1

Lekcje z ZUS

Najważniejsze zadania, jakie ZUS wykonuje wobec płatników składek:

7

- ✓ prowadzi konta płatników składek i rozliczenia z płatnikami;
- ✓ na wniosek dłużnika może odroczyć termin płatności składek, rozłożyć dług na raty;
- ✓ dofinansowuje projekty, które poprawiają bezpieczeństwo i warunki pracy na stanowiskach pracy.

Lekcja 1

Lekcje z ZUS

ZUS ≠ FUS

8

Składki na ubezpieczenia społeczne wpływają do specjalnego funduszu – **Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS)**.

Ze środków FUS finansowane są świadczenia, m.in. emerytury, renty i zasiłki. Świadczenia te wypłaca ZUS albo wypłacają je płatnicy składek.

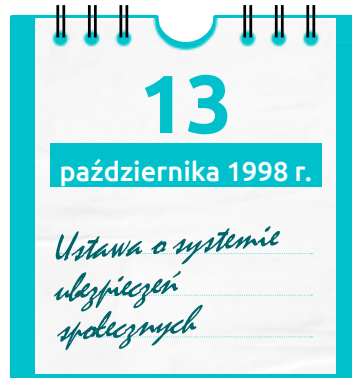
Lekcja 1

Funduszem Ubezpieczeń Społecznych zarządza Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Lekcje z ZUS

ZUS działa na podstawie ustawy

9

Lekcja 1

Lekcje z ZUS

ZUS nie tworzy prawa

10

Parlament określa:

- ✓ wysokość składek na ubezpieczenia;
- ✓ zasady przyznawania i obliczania świadczeń.

ZUS nie ma wpływu na wysokość:

- ✓ składek na ubezpieczenia społeczne, **ale** musi je zbierać i zapisywać na kontach;
- ✓ świadczeń, **ale** musi je prawidłowo obliczyć i wypłacić.

Lekcja 1

Lekcje z ZUS

Wydatki FUS

11

Planowane wydatki FUS w 2025 roku to **467,8 mld zł**.

Planowane wydatki budżetu państwa w 2025 roku to **921,6 mld zł**.

FUS wydaje więc nieco ponad 50% tego, co wydaje budżet państwa.

Lekcja 1

ZUS – CZYM JEST I CO ROBI?

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) powołał **prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Ignacy Mościcki** rozporządzeniem z 24 października 1934 roku.

Poszczególne człony nazwy
Zakład Ubezpieczeń Społecznych oznaczają:

ZAKŁAD

czyli instytucja państwowa, która działa na podstawie prawa i której decyzje oceniają sądy.

UBEZPIECZEŃ

czyli pełni funkcje ubezpieczeniowe – pokrywa potrzeby finansowe (na zasadach określonych przepisami), aby chronić osoby ubezpieczone od skutków różnych sytuacji życiowych, na przykład gdyby:

- ✓ zachorowały,
- ✓ stały się niezdolne do pracy,
- ✓ uległy wypadkowi przy pracy,
- ✓ przestały pracować, gdy osiągną wiek emerytalny.

SPOŁECZNYCH

czyli świadczy usługi powszechnie, tym osobom, które są objęte ubezpieczeniami społecznymi.

Od składki po świadczenie

Istotą ubezpieczeń jest to, że ze świadczeń korzysta ten, za kogo są opłacane składki na ubezpieczenia społeczne i kto spełnił określone warunki. Składki są więc po to, by otrzymać świadczenie w sytuacji, którą obejmuje ubezpieczenie. Nawet jeśli ktoś jest zatrudniony, ale jego pracodawca nie zgłosi tego do ZUS i nie opłaci składek, to ta osoba i tak może zgłosić się do ZUS, ponieważ ubezpieczeniom podlega się z mocy samej ustawy (zaniechanie innej osoby nie może pozbawiać ubezpieczonego jego praw). Ubezpieczenia społeczne chronią tych, którzy utrzymują się z własnej pracy.

Świadczenia, które wypłaca ZUS, można podzielić na cztery grupy:

emerytalne	rentowe	chorobowe	wypadkowe
------------	---------	-----------	-----------

Dlatego są cztery **składki na ubezpieczenia społeczne**:

emerytalna	rentowa	chorobowa	wypadkowa
------------	---------	-----------	-----------

ZUS pobiera też **składki na ubezpieczenie zdrowotne**, ale ich nie gromadzi, tylko przekazuje je od razu do Narodowego Funduszu Zdrowia wraz z informacją, kogo dotyczą.

Obecnie z usług ZUS korzysta ponad **26 mln klientów**. Prawie każdy obywatel zetknie się z tą instytucją w ciągu swojego życia.

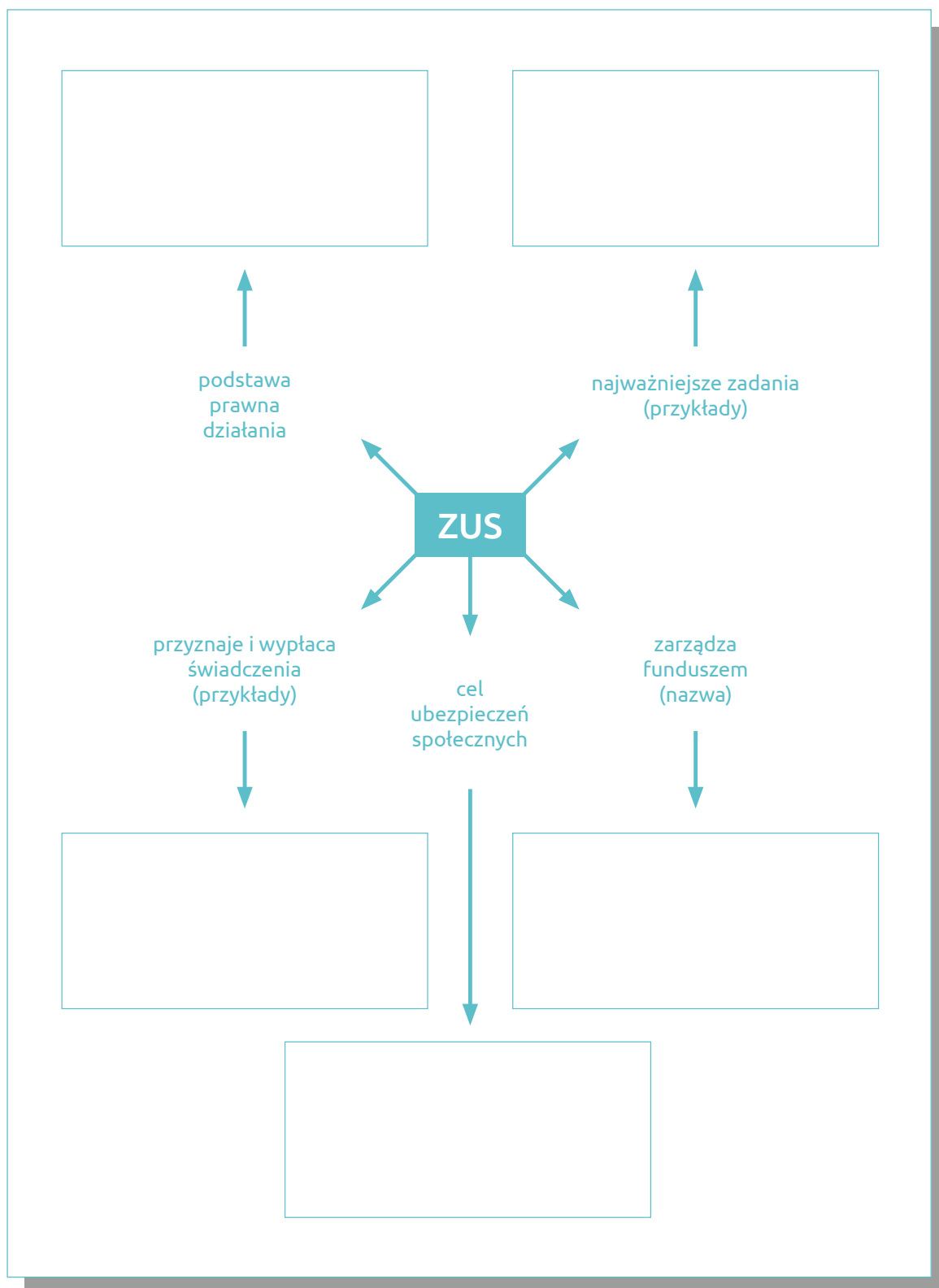
ZUS ≠ FUS

ZUS dysponuje środkami Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, m.in. wypłaca świadczenia – emerytury, renty, zasiłki. Nie prowadzi jednak własnej polityki finansowej i nie może samodzielnie ustalać np. stóp procentowych składek czy zasad obliczania świadczeń (decyduje o tym parlament w ustawach).

ĆWICZENIE – MAPA MYŚLI

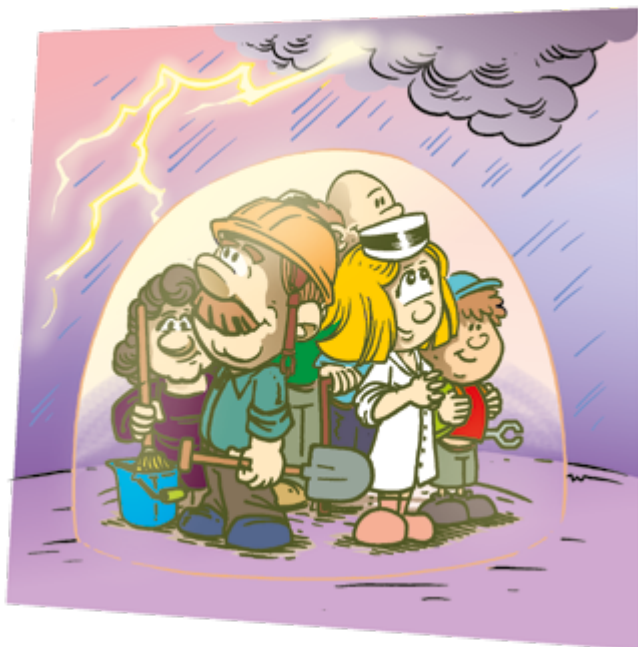
Na podstawie wiadomości z lekcji wypisz informacje o ZUS. Skorzystaj z poniższej mapy myśli jako wzoru albo zrób to na dużym arkuszu papieru.

1. CZY WIESZ, ŻE...

...UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE SĄ POWSZECHNE?

Spółeczeństwo to wspólnota wszystkich obywateli. Są oni narażeni na przewidywalne zagrożenia czy dolegliwości (ryzyka), np. chorobę, wypadek czy starość. Skoro wszyscy tworzymy pewną wspólnotę, to naturalnym zachowaniem jest, że podejmujemy wspólne działania, aby przeciwdziałać spełnieniu się ryzyka lub łagodzić jego skutki. Dlatego płacimy składki na ubezpieczenia społeczne. W zamian za to zapewniamy sobie prawo do świadczeń, gdy nie będziemy mogli pracować, np. z powodu choroby, macierzyństwa, wypadku przy pracy czy podeszłego wieku.

WAŻNE!

Ubezpieczenia społeczne są powszechne, bo większość pracujących osób płaci składki. Płaci je, choć nie wie, czy i kiedy skorzysta ze zgromadzonego w ten sposób kapitału. Dzięki temu, że ubezpieczenia społeczne są powszechne, składki są niższe. Osoby ubezpieczone mają gwarancję wypłaty świadczeń, np. w razie choroby, wypadku.

2. CZY WIESZ, ŻE...

...ISTNIEJE RYZYKO (NIE)UBEZPIECZENIOWE?

Cechą ubezpieczeń społecznych, podobnie jak wszystkich innych rodzajów ubezpieczeń, jest przewidywalność zdarzeń. Każdy dorosły, zdroworozsądkowo myślący człowiek jest w stanie przewidzieć pewne rodzaje zagrożeń bądź sytuacji, które mogą go w życiu spotkać. Mogą to być np. choroba lub wypadek, które powodują niezdolność do pracy, a także starość. Eksperci nazywają każde z takich przewidywalnych zdarzeń **ryzykiem ubezpieczeniowym** i są w stanie określić prawdopodobieństwo jego wystąpienia.

Dzięki osiągnięciom cywilizacyjnym możemy zmniejszyć to prawdopodobieństwo (naturalnie z wyjątkiem starości czy macierzyństwa). Jednak nigdy nie będziemy mieć całkowitej pewności, że nic złego nie wydarzy się w naszym życiu. Świadomość, że tak jest, pozwala nam zawnoczyć spróbować złagodzić skutki ewentualnego nieszczęścia, np. przez zapewnienie sobie pieniędzy na okres niezdolności do pracy. W podobny sposób możemy zabezpieczyć się na starość – gdy już nie będziemy mogli pracować. To właśnie jest ubezpieczenie.

Aby zminimalizować ryzyko ubezpieczeniowe, w szczególności ryzyko niezdolności do pracy i ryzyko wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, ZUS prowadzi prewencję rentową i wypadkową. Ma nam ona pomóc uniknąć trwałej utraty zdolności do pracy i utrzymać zdolność do pracy przez cały okres aktywności zawodowej.

WAŻNE!

Gdy ubezpieczysz się na wypadek danego ryzyka ubezpieczeniowego (np. niezdolności do pracy), zagwarantujesz sobie prawo do wypłaty odpowiedniego świadczenia (np. zasiłku chorobowego, renty), jeśli to ryzyko się spełni. Jeżeli przestaniesz spełniać wszystkie warunki (np. z powodu przerwy w opłacaniu składek), nie otrzymasz świadczenia.

3. CZY WIESZ, ŻE...

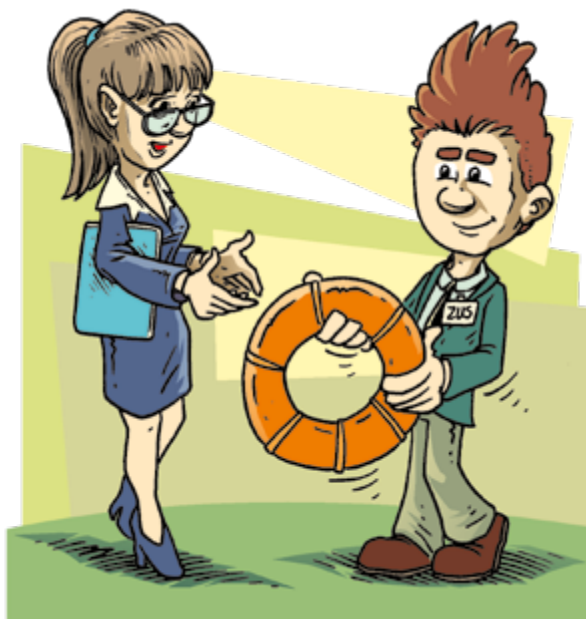
...POMOC SPOŁECZNA ≠ UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE?

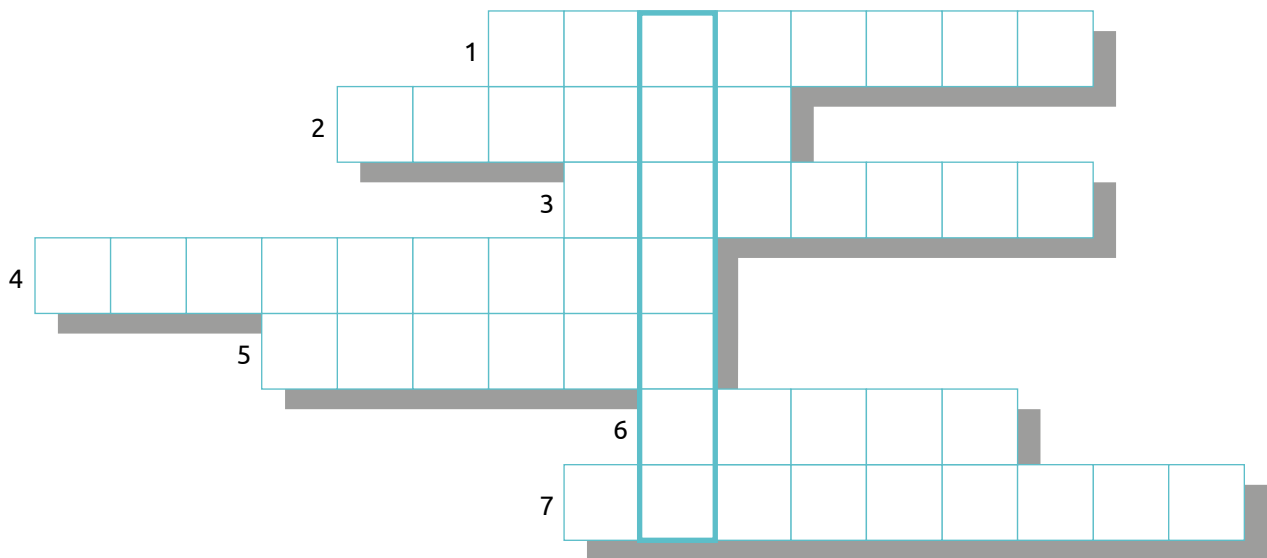
Trzeba rozróżnić pojęcia pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych. Pomoc społeczna – jako element polityki społecznej – ma wspierać obywateli, by mogli przezwyciężyć trudności życiowe, których nie są w stanie pokonać samodzielnie. Te szczególne sytuacje życiowe to przede wszystkim okoliczności wymienione w ustawie o pomocy społecznej: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, zdarzenia losowe i klęski żywiołowe.

Trzeba zapobiegać sytuacjom, które zmuszają do korzystania z pomocy społecznej. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia się osób, które z niej korzystają, oraz do ich integracji ze środowiskiem. Ma ona również zapobiegać marginalizacji obywateli, którzy są w trudnej sytuacji życiowej.

Natomiast ubezpieczenia społeczne gwarantują prawo do świadczeń w zamian za opłacanie składek. Może z nich skorzystać osoba ubezpieczona, która np. zachoruje, urodzi dziecko lub ulegnie wypadkowi przy pracy.

Do ubezpieczenia społecznego podobne jest zaopatrzenie społeczne. Jest to wsparcie, które tym różni się od ubezpieczenia, że osoby nim objęte nie muszą płacić żadnych składek. Świadczeniami z zaopatrzenia społecznego są np. emerytury policyjne czy świadczenie wychowawcze 800+.

1. Wprowadził ubezpieczenia społeczne w II Rzeszy.
2. Tak eksperci nazywają chroniony świadczeniem skutek zdarzenia losowego.
3. Tę funkcję pełni w ubezpieczeniu społecznym np. pracodawca czy zleceniodawca.
4. Świadczenie, które przyznaje i wypłaca ZUS, jeśli osiągniesz określony wiek.
5. ...Ubezpieczeń Społecznych.
6. ZUS prowadzi je dla każdego ubezpieczonego i płatnika składek.
7. Instytucja, która uchwała zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń społecznych.

